GAZET'A TRANSILVANIEI.

„Gazet'a" ese de 2 ori; Joi'a si Dumineс'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/2 galbini mon. sunatória.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pertru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare.

Nr. 20. **Brasiovu 25|13 Martiu** **1877.**

Respunsu

la adress'a celoru 101 fruntasi romani din urbea Brasiovului.*)

Nr. 3 Res. Multu stimatului Domnu Diamandi Manole, comerciante in Brasiovu.

Multu stimate Domnule!

Fiiule in Christosu preaiubite!

Consciu datorintieloru chiamarei mele archipastoresci facia de impregiurarile, intre cari emiseiu cerculariulu presidialu din 1 Ianuariu a. c. Nr. 1, amu asteptatu cu viua interessare se audu resunetulu, ce-lu voru fi produsu svaturile mele la credintiosii de sub archipastori'a mea, ér' mai alesu la acea clasa, carea dupa gradulu culturei se afla in stare de a poté cuprinde bine tóta insemnatatea obiectului si a face séma cu tóte impregiurarile actuali.

Intieleginti'a nóstra grupata intr'unu numeru considerabilu la Brasiovu, precumu a escelatu totdeun'a prin concursulu ei la lamurirea cestiuniloru de interessu comunu, asiá si astadata a fostu la loculu primu cu adress'a presentata aici la 3 Febr. a. c., referitória la cerculariulu provocatu, carea abstragundu dela valórea ei intrinseca, mi-a fostu binevenita mai alesu pentru aceea: ca-ci eu, cá celu ce totudeaun'a amu fostu si sumu pentru libertatea convingerei si a manifestarei convingeriloru, amu aflatu cu placere din acea adressa, ca coreligionarii, fratii si fii mei sufletesci, aréta si ei in fapta iubirea acestei libertati.

Dér' precumu la emiterea cerculariului meu amintitu nu amu avutu si nu amu potutu avé intentiunea, de a superá pre credintiosii de sub archipastori'a mea, si a le vatemá semtieminteie loru bune: asia nici acumu nu sumu, nici potu fi condusu de atari intentiuni, candu me aflu necessitatu a petrece amintit'a adressa cu unele reflexiuni, cari au de scopu a sustiené adeveratulu sensu alu cerculariului meu, facia de unele interpretari sinistre, ce i s'au datu in acea adressa.

Inainte de tóte trebue se observezu: ca de-si proprie nu se tiene de chiamarea unui archiereu a luá de obiectu alu instructiuniloru sale pastorali cestiuni politice, — precumu acést'a o amu esprimatu si in cerculariulu meu: totusi in casuri estraordinarie, candu cauta se fia vorb'a de consolidarea statului publicu pe base firme si multiumitórie pentru toti, — nu se póte dice, si nici ca s'a disu vre-odata in viéti'a poporului nostru din Transilvani'a: ca archiereulu se cobóra de pe scaunulu seu archierescu, va se dica: se degradéza atunci, candu condusu de ingrigire pentru binele si viitoriulu credintiosiloru sei, iá parte activa la discussiuni de natura politica si se semte chiamatu a impartasí la ai sei invetiaturi si sfaturi fundate pe invetiatur'a apostolica si pe impregiurarile actuali. —

Pare a fi menita se tréca de picanta introducerea din adressa, unde se dice, ca: „capulu bisericescu a inceputu a se interessá de binele si siguranti'a fiiloru sei sufletesci"; eu inse consciu de trecutulu meu, trebue se observu: ca interessarea pentru binele bisericei si alu natiunei mele mi-a fostu in tóta viéti'a unicului elateru alu totuturoru lucrariloru mele, nici n'amu avutu candu-va in vedere afora de acest'a alte interesse, cu atatu mai pucinu interesse personali; déca totusi tempulu archipastoriei mele de aici la vedere inca nu a potutu produce resultate, care se póta corespunde deplinu dorintiei mele si a publicului: la acést'a caus'a nu a fostu lips'a de interessare, ci greutatile multe, cu cari amu avutu si inca totu mai amu a me luptá in stadiulu de astadi alu desvoltarei trebiloru nóstre bisericesci.

Este o retacire regretabila, a deduce din cunoscutulu cerculariu chiaru contrariulu celoru scrise intr'ensulu, adeca a deduce: ca eu asi fi constatatu in cerculariulu meu: ca intre poporulu nostru ar' esistá agitatiuni in contr'a interesseloru patriei si pentru aceea a-si fi datu admonitiune credintiosiloru de sub archipastori'a mea. Nu este acest'a spiritulu, nici nu sunt aceste cuvintele cerculariului meu. Cine-lu va fi cetitu cu atentiune si nepreocupatu, acel'a va fi trebuitu se afle: ca cerculariulu pune in vedere la altu locu caus'a releloru si face numai atenti pre credintiosii nostri la continuarea atitudinei sale loiali, la ferirea loru de agitatiunile, ce s'ar poté nasce in combinare cu miscamintele politice din vecinatatea monarchiei nóstre, si tóte cele cuprinse intr'ensulu au fostu numai svaturi preventive, prin care se se evite esacerbarile si sporirea releloru, de cari suferimu.

A vorbí deci din incidentulu cerculariului meu de informatiuni neesacte, de documente triste pentru istoria, de admonitiuni fora causa, de nota de infidelitate si de alte' cá aceste, nu insemnédia altuceva, decatu: a dá espressiune drastica unei emotiuni purcese din usioratatea, cu carea s'a cetitu cerculariulu meu, din presupuneri si preocupari, la cari póte a mai contribuitu pe sub mana chiaru si vointi'a rea din partea altor'a, cari se conducu de ori-ce alta, numai nu de adeverat'a interessare pentru armoni'a dintre organele si elementele bisericii nóstre nationali.

Mai multu decatu tóte altele me pune la uimire pledarea, ce o face adress'a mentionata pentru unu articulu cunoscutu din „Telegrafulu Romanu" dela finea anului trecutu. De voru fi cetitu respectivii cu cata-va atentiune cerculariulu meu, voru fi trebuitu se afle insisi: ca acel'a necumu se fia combatutu in tóta estensiunea sa articlulu din numit'a fóia, ci din contra, i-a datu apretiare, caracterisandu-lu de „unu articulu scrisu de altmintre cu multa cunoscintia a impregiurariloru." A combatutu inse cerculariulu meu „unele passagie, care luate in sensulu loru literariu ataca basele statului publicu, intregitatea si constitutiunea lui" si ca atari „stau in contrastu cu atienut'a nóstra", prin urmare „nu sunt espressiunea semtiului comunu alu poporului nostru".

Spre lamurirea acestor'a vedu ca e de lipsa se punu aici in citatiune respectivele passagie din mentionatulu articulu, care sunt urmatóriele:

„. . . . dupa cele intemplate dela 1867 incóce ne vedemu intr'o situatiune se nu tienemu, se nu potemu tiené multu la Ungari'a."

„Da, amu fostu si suntemu nepreteni ai Ungariei, pentru ca Ungari'a ni a fostu si ne este vrajmasia."

„. . . . noi tienemu, la imperatia, si tienemu, pentru ca avemu pentru ce."

„. . . . déca astadi amu fi chiamati a luptá pentru Ungari'a, amu luptá din tóta anim'a, nu inse pentru Ungari'a, ci pentru Habsburgi, nu pentru rege, ci pentru imperatulu nostru."

„. . . . noi tienemu la imperiulu habsburgicu, cu tóte ca . . . . .; tienemu inse la acestu imperiu, pentru ca trecutulu ne léga de densulu, si pentru ca speramu, ca in viitoriu elu ne va creá conditiuni de desvoltare. Ungari'a nu ne-a datu nimicu . . . . noi nu o potemu sustiené, si déca unu romanu le ar' spune, ca sustiene Ungari'a de astadi, se fia convinsi, ca acel'a e faciarnicu ori isolatu."

Aceste sunt passagiele, care eu le amu consideratu de „esorbitante" si le amu desavuatu cá pre unele, cari ataca intregitatea si constitutiunea patriei; dér' le amu desavuatu fora a ataca articulului in tóta estensiunea sa. Deci a nu face acést'a osebire la cetirea cerculariului meu, insemnédia a nu pricepe, séu a nu voi a pricepe cele scrise intr'ensulu. Si déca intielegenti'a nóstra din Brasiovu, subscriitorii adressei, avendu in vedere acést'a deosebire, pledéza totusi pentru articulului mentionatu in tóta estinderea sa, adeca pledéza si pentru passagiele citate: atunci in contr'a asigurariloru esprimate in adressa e constatatu: ca densii au pasitu pe unu terenu politicu periculosu, pe care eu cá archiepiscopulu si metropolitulu loru nici candu nu me voiu pune; atunci ei in cele cetatienesci nu sunt de o credintia cu mine; atunci eu dupa esperintiele si credinti'a mea potu asecurá pre ori si cine: ca poporulu nostru, „multimea, pe carea se radiema la noi nationalitatea si biseric'a" semte in adeveru impreuna cu mine si cu noi toti greutatile, ce ne apasa: dér' cu privire la programulu depusu in citatele passagie nu e de acordu cu subscriitorii adressei.

Sunt altele in adress'a intielegintiei nóstre brasiovene, cari esprimu unele esperintie triste facia de interessele nationali ale poporului nostru, care esperintie nu sciu cine dintre ómenii adeverului si ai sinceritatei le ar' poté trage la indoiéla. Acele sunt si trebue se fia pentru toti adeveratii patrioti obiecte de ingrigiri serióse, dér' nu totu-odata si motive pentru atacarea intregitatei si a constitutiunei patriei. Si precumu din parte-mi amu facutu si pana acumu pe caile ce le amu credintu mai corespundietórie, cele ce mi-au statu in potere spre delaturarea releloru: asiá nici in viitoriu nu voiu lipsí a-mi face in acésta parte detorinti'a. Dér' se nu se pérda din vedere: ca in acésta directiune e de a se lucrá cu poteri unite, si ca acele poteri, cari sunt incordate contr'a intregitatei si a constitutiunei patriei, nu potu fi trase in lucrare comuna spre realisarea justeloru nóstre pretensiuni.

Facu aceste observatiuni la adress'a intielegintiei nóstre din Brasiovu atatu din stim'a, ce o amu avutu totudeaun'a catra elit'a credintiosiloru bisericei nóstre, catu si spre lamurirea obiectului, la care acele se referu, sperandu: ca aceeasi stimabila intielegintia dupa considerarea acestor'a si-va formá concepte mai chiare despre tenórea cerculariului meu, si va respectá de asemene cu mine marginile terrenului, pe care avemu a lucrá spre a ni creá in viéti'a publica conditiuni mai demne de unu poporu cá noi. Pentru aceea Te recercu pre Multu stimatu D-ta, cá pre celu subscrisu la loculu primu in adressa, se binevoiesci a comunicá si celorulalti confrati, fii ai mei sufletesci, chiarificarile aceste, pre langa care doresçu se fia toti si fiesce-care assecurati de adeverat'a iubire si distins'a mea consideratiune.

Sibiiu, la 3 Martiu 1677.

Mironu Romanulu,
archiepiscopu si metropolitu."

*) Ne aflamu deobligati, cá se reproducemu si noi din „Tel. Romanu" Nr. 19 acestu respunsu la adress'a de susu, care o reprodusese si „T. R." si care de atunci dede rotogolu si prin diaria straine. Red.

Brasiovu in 24 Marte st. n. 1877.

De asta-data nu ne incepemu revist'a cu diet'a din Budapest'a, precumu ne facusemu datina, ci cu diet'a din Sibiiu, inse nu cu diet'a transilvana, pentru a careia restituire poporulu romanu din marele principatu alu Transilvaniei lupta de unu deceniu incóce, ci cu diet'a sasésca, cu universitatea natiunei sasesci, care s'a intrunitu in 19 l. c. in Sibiiu, spre a se consultá asupra modalitatiloru de administrarea si folosirea averei natiunei sasesci si asiá a-si implini, precumu dise comitele Wächter in discursulu de deschidere, missiunea sa de cultura spre salutea si multiumirea

natiunei sasesci si a toturoru locuitoriloru din fundulu regiu.

Candu dlu Tisza s'a apucatu de organisarea, de reformarea acestei universitati, sasii incepura a strigá cu totii in lumea mare, ca i omóra ungurii; ba chiaru si noi ne-amu vediutu necessitati a atacá atunci pe dlu Tisza din caus'a acestei reforme, deórace scieamu, ca reform'a ungurésca se face mai multu pe pelea romanésca, decatu pe cea sasésca. Si cumca este asiá, se vede si de acolo, ca precandu mai inainte intre vr'o 40 de deputati aveamu si noi cate 9—10, astadi intre 20 avemu numai 2 deputati romani si anume pe dlu Dr. Abrahamu Tincu din cerculu Orestiei si pe dlu Dr. Stefanu Pacurariu din cerculu Sabesiului. Din acésta causa fratii sasi astadi nu se mai plangu contra dlui Tisza, pentru ca le-a reformatu universitatea, ci se bucura, ca au ajunsu de a fi érasi aprópe singuri representati in acea corporatiune, ceea ce le aduce in minte tempurile passate, candu romanii plateau si dinsii mancau, si ceea ce totuodata ar' corespunde mai bine numelui seu de „universitate a natiunei sasesci." — Candu vedemu asemeni pareri chiaru intr'unu organu, dela care ne indatenasemu a asteptá apretiari mai sanetóse si mai pucinu egoiste, atunci trebue se dubitamu, ca universitatea natiunei sasesci 'si va implini missiunea spre binele si multiumirea toturoru locuitoriloru din fundulu regiu.

— Camer'a ungurésca, de candu a intratu in a treia sessiune se totu constituie, si apoi candu va fi gat'a constituita, 'si va incepe feriele de pasci. — Comissiunea judeciaria a camerei („Közvélemény" dice ca cea de incompatibilitate) a luatu in discussiune caus'a dlui Axente Severulu si a decisu, cá se se aplice facia de dinsulu acea dispositiune a legei, dupa care acelu deputatu, care in urm'a repetiteloru provocari din partea presiedintelui nu se duce se-si ocupe loculu in camera, are se-si pérda mandatulu precumu si dreptulu passivu de alegere pe tempu de trei ani. Inca odata le spunemu domniloru, cari facu asemeni legi, ca pe acésta cale nu voru prinde nice unu romanu transilvaneanu in camer'a din Pest'a. Dlu Axente nu e singuru; mai sunt inca sute si mii de o credintia cu dinsulu.

— Adunarea generala a comitatului Pest'a, in siedinti'a sa dela 20 Marte a votatu o petitiune, prin care se róga de camera, cá se nu votedie proiectele de lege despre impacatiunea dualistica, deórace sunt stricatióse pentru tiéra.

— Despre proiectulu de lege pregatitu de ministrulu de interne pentru nou'a impartire a cercuriloru electorali in Transilvani'a aflamu in diurnalulu „Ébredés" din Clusiu nisce date mai dotaiate, cari in mare parte ni se paru si esacte. Numitulu diurnalu ne spune pe facia, ca scopulu ministrului este, de a reduce cercurile electorali in tienuturile, unde nationalitatile nemaghiare sunt representate in numeru compactu, si de a le spori in acele parti, unde se póte sperá, ca elementulu maghiaru cu ajutoriulu organeloru politice va poté totu-deun'a se scóta din urna pe unu unguru curatu si genuinu, séu vr'o creatura, vre unu instrumentu alu unguriloru. Mai inainte de tóte se spune, ca fundulu regiu, care pana acumu tramitea 22 de deputati sasi la diet'a ungurésca, va tramite pe venitoriu numai 11 deputati. Orasiele Sighisiór'a, Mediasiulu, Bistriti'a, Sabesiulu, Oresti'a, Abrudulu, Csikszereda, Huniadór'a, Hatiegulu si Illyefalva, cari pana acumu aveau dreptulu de a tramite cate unu deputatu in camera, pre venitoriu -si perdu acelu dreptu si se contopescu cu cercurile electotorali in cari se afla. Din contra unele orasie mici unguresci, precumu Bresculu, K.-Vásárhely, Cosiogn'a, Oláhfalu, Sant-Georgiulu de langa Brasiovu, Odorheiulu, Vizakná, Elisabetopolea, Alba-Iuli'a si Gherl'a voru avé si pe venitoriu dreptu de a tramite in camera cate unu deputatu. Cetatile Brasiovu si Sibiiu voru alege pre venitoriu cate 2 deputati. Comitatulu celu mare alu cetatii de balta, in care sunt arondate patru scaune sasesci, cari alegeau pana acumu 8 deputati, va alege pe venitoriu numai 4, asemenea si comitatulu Sibiiului inca se va reduce dela 8 la 4 deputati; comitatele Naseudu-Bistritia si alu Brasiovului voru alege pe venitoriu cate 2 deputati; éra comitatulu Huniadorei 6, alu Albei inferióre, Trei-Scaune, Csik etc. cate 4 deputati. Acésta dreptate a dlui Tisza a catranitu chiaru si pe domnii sasi, cari inca dicu astadi, ca dinsii inca voru face mai bine, déca pe venitoriu nice nu se voru mai duce la dieta, ci punendu-se pe terenulu passivitatii, voru lasá pe unguri singuru in ap'a loru.

— Dumineca in 18 Marte s'a tienutu in Vien'a unu consiliu ministerialu comunu sub presiedinti'a domnitoriului, la care au partecipatu Andrássy, Bylandt, Hofmann, Tisza, Széll, Wenkheim, Auersperg, Lasser si Pretis. In acestu consiliu s'a decisu, cá delegatiunile se se convóce in lun'a lui Septembre, éra proiectele de impacatiune intre fratii siamesi se se presente ambeloru parlamente indata dupa feriele pasciloru. Stipulatiunile referitórie la banc'a nationale se voru presentá camereloru fora respectu la conclusele directiunei si comitetului bancei, cari cu nici unu pretiu nu se invoiescu, cá cei duoi vice guvernatori ai bancei se fia denumiti de catra guvernele din Vien'a si Pest'a. — Cu tóte ca foile de Vien'a sustienu, ca in acestu consiliu ministerialu nu s'au mai discutatu si alte obiecte, noi totusi credemu, ca cestiunea protocolului russescu inca a formatu unulu din obiectele acestei conferintie.

* *
*

Obiectulu primu dela ordinea dilei in politic'a européna este inca totu protocolulu generalului Ignatieff. Acestu protocolu a devenitu dejá o enigma, despre care vorbesce tóta lumea, fora cá se scia, ce contiene, ce voiesce si unde tinde? Mai eri alalta-eri se telegrafá din Londonu, ca arangiementulu e facutu si ca protocolulu russescu se póte subsemná, deórace tóte dificultatile s'au delaturatu. Astadi érasi se afirma, ca Russi'a a mai propusu unele modificari, asupra caror'a guvernulu anglesu nu s'a consultatu inca. Si precandu unele sciri sustienu, ca in protocolu nu se face nice o mentiune de desarmare, pre atunci altele dicu din contra, ca numai cestiunea desarmarei mai ofere ore-cari dificultati, inse se spera, ca aceste inca se voru delaturá si protocolulu se va subsemná. Facia de atate sciri contradicatórie si in faci'a traganarei ce observamu in privinti'a realisarei acestui protocolu, trebue se presupunemu, ca nici acésta ultima incercare, de a compláná diferintiele de astadi pe cale amicale, nu va succede si ca nodulu totu va trebuí taiatu cu sabi'a.

In acésta credintia ne intarescu si scirile din Constantinopole, cari dicu, ca Turci'a numai asiá va subsemná arangiementulu poteriloru europene, déca Russi'a va desarmá mai inainte de ce ar' desarmá Turci'a, pentru-ca armat'a turcésca nu e concentrata la Dunare cu scopuri de agressiune, precumu e concentrata cea russésca la Prutu. Alte sciri mergu si mai departe si dicu, ca guvernulu turcescu in nice unu casu nu va primi propunerea Russiei; elu va observá si facia de protocolulu russescu totu aceeasi atitudine ce a observatu si facia de propunerile conferintiei europene din Constantinopole si se va provócá la nou'a constitutiune si la parlamentulu tierei deschisu in 19 Marte.

— In discursulu de tronu, prin care a deschisu parlamentulu, sultanulu a espresu speranti'a de a ajunge in curendu la o intielegere cu muntenegrinii si a recomendatu ambeloru camere se se ocupe cu inchiarea unei invoieli cu representantii portatoriloru detoriei turcesci. — Sultanulu a adausu apoi: „Cu tóta nereusit'a conferintiei, Turci'a e decisa a merge cu reformele mai departe chiaru decatu dorintiele poteriloru amice."

— Despre muntenegrini se dice, ca ar' fi renunciatu la pretensiunea, de a li se cede portulu dela Spizza, inse insistu pe langa cedarea territoriului dela Nicsiciu, la ce turcii nu se voru invoí cu nice unu pretiu.

— In siedinti'a dela 19 Marte a camerei comuneloru anglese dlu Bourke, subsecretariu de statu la departementulu afaceriloru straine, dechiará ca Angli'a a protestatu contra gonirei israelitiloru din Romani'a si ca dupa acestu protestu acestia s'au potutu intórce. Dlu Bourke adause, ca guvernulu romanu a promisu a preveni repetirea unoru asemeni fapte.

— In consistoriulu tienutu la 12 Marte, Pontificele romanu, Papa din Vaticanu a tienutu o allocutiune, in care a insiratu evenimentele istorice dela 1870 incóce, dicundu, ca Itali'a a cuceritu Rom'a chiaru in epoc'a de trista memoria, candu marea natiune francesa se aflá in cea mai mare strimtóre. Santi'a Sa protestá apoi, ca si-ar' poté esercitá functiunea in deplina libertate si a declaratu ca e impossibile o reconciliare cu poterea luméscа, cu regimulu Italiei, precumu binele nu se póte impacá cu reulu. Astfeliu lupt'a va remané permanenta.

— Camer'a Romaniei in siedinti'a dela 7 Marte st. v. a votatu dlui Cesaru Bolliacu unu ajutoriu viiageru de 400 lei pe luna; asemenea si dlui Papiu Ilarianu 300 lei mensuali pana la finele anului, candu va incepe a-si luá pensiunea.

Buciumu (comit. Fagarasiului) 16 Marte.

Comitetulu administrativu a tienutu eri prim'a s'a siedintia sub presidiulu comissariului regescu, dlu Iuliu Szentiványi.

Frapanta deosebire! Pre candu mai inainte la totu passulu, unde nu placea fractiunei maghiare se calcá legea, acumu — celu pucinu in acésta siedintia — lucrulu au mersu cu respectarea deplina a legiloru.

S'au pertractatu si unele lucruri de interessu publicu. Presiedintele tribunalului dela Brasiovu, intentionédia a propune ministrului de justitia disolvarea judecatoriei de cercu din Zernesci si incorporarea acelui cercu in cause de procesu, judecatoriei de cercu din Brasiovu. Presiedintele Mali cere dela comitetulu administrativu o dechiaratiune in acésta privintia. — Desbaterile asupra acestei cestiuni au fostu animate.

Inspectorulu scolariu Szeremlei propune disolverea judecatoriei de cercu din Zernesci; ca-ci, cumu dice elu, dupa informatiunile date de dlu presiedinte Mali — atatu la aceea catu si la judecatoria de cercu din Brasiovu nu s'ar' afla cause de procesu restante — semnu invederatu, dice, ca personalulu judecatoriei din Brasiovu este de ajunsu si pentru cerculu Branului.

Dupa acésta ié cuventulu adv. Romanu si intre altele dice, ca e lucru cunoscutu de tóta lumea, cumu-ca administratiunea justitiei in tiér'a nóstra preste totu lasa inca multu de doritu, ca este nu numai fórte greóia, dér' si fórte scumpa, in multe casuri particularii in facia speseloru, ce au de intempinatu, se lasa mai bucurosu de apararea causei loru, decatu se supórte enormele spese; fia disu spre laud'a ambeloru judecatorii de cercu din Zernesci si Brasiovu, ca aici cá dóra nicairi in tiéra nóstra, vedemu justitia administrata cu iutiala si promptitudinea ceruta de interessulu comunu.

Prin aceea, ca s'ar' incorpora cerculu Branului la judecatoria de cercu din Brasiovu, s'ar' impune popolatiunei de acolo cele mai mari greutati si spese — purtandu processele in atata departare si totu-odata s'ar' si ingrauná si impedeca regulatulu mersu de pana acumu la judecatori'a din Brasiovu prin inmultirea agendeloru; la tóte aceste se adaugu si desele comissionari, cari seracescu poporulu in modu ne mai pomenitu. — Deci propune sustienerea judecatoriei dela Zernesci.

Dupa ce acésta propunere s'a aparatu cu multa energia din partea vicariului Micu si Trimbitasiu si combatutu de repetite ori de Szeremlei si Kovacs — presidiulu pune propunerea lui Romanu la votare nominale, care cu maioritate de voturi se primesce.

Dupa acést'a referéza Szeremlei despre scól'a confessionale din Nou-romanescu, in care privintia propune o adressa catra ministeriulu de culte si instructiune publica, prin care cere, cá dupa ce

ordinariatulu Blasiului nu a corespunsu dupa prim'a ordinatiune a redica edificiu de scóla in aceea comuna, se se purcéda in sensulu legii — cu o a 2-a admonitiune. Vicariulu Micu luandu cuventulu, combate propunerea lui Szeremlei, ca-ci comun'a Nou-romanescu, in lips'a de casa parochiale in anulu espiratu a redicatu una frumósa casa parochiale si numai din acésta causa i-a fostu imposibile a satisface si in privinti'a zidirii edificiului scolare. Comun'a inse a pusu tóte la cale, cá pana in Octobre 1878 se póta deschide scól'a in noulu edificiu, ce tocma se planiséza in unu modu catu se póte de corespundiatoriu. In acestu intielesu a scrisu si ordinariatulu din Blasiu catra acestu comitetu.

Dupa ce atatu presidiulu catu si intregulu comitetu sprijinesce propunerea vicariului Micu, Szeremlei se vede necessitatu a-si retrage propunerea, si'si amana speranti'a — a arata — in tiéra Oltului celu pucinu una scóla comunale dupa gustulu dsale.

S'au pertractatu si alte cause de interessu localu. Comissariulu regescu a numitu pre adv. Romanu de referinte in tóte causele appelate la comitetulu administrativu.

Din Muntii apuseni, 11 Marte.

Domnule Redactoru!

Amu cetitu in stim. diariu „Gazett'a“ Nr. 14 una corespondintia din Turd'a séu póte chiaru de suptu muntele numitu alu Petridului. Acestu dn. corespondinte descriendu faptulu nefericitului preutu Iosifu Balinth, se intórce asupra lui cu multa animositate si patima.

Te rogu d. R. amu dá pucinu locu in „G.“ cá se potu face corespondintelui unele reflexiuni modeste, sine ira et studio.

Nu voescu aici a face pe advocatulu lui Iosifu Balinth, nici alu escusa, cá pe nevinovatu, pentru ca me temu de principiulu unui santu parinte, care dice: „Et qui condemnat justum, et qui justificat impium, uterque abominabilis est coram Deo.“ Nu potu totusi se trecu cu vederea unele espressiuni, purcese din animositate si patima a dn. corespondinte, care dice, ca acelu popa, pe care'lu cunósce din copilaria, e unu omu fantastu, betivu, desiuchiatu. — Noi inca cunóscemu pe acelu popa din copilaria, si acela precumu in gimnasiulu din Clusiu asia si in celu din Blasiu a fostu unulu dintre tinerii cei mai morali. Asemenea purtare a avutu si in cursulu celoru 4 ani in theologia.

Apoi dle, unu popa betivu si desiuchiatu, cumu 'lu numesci, nu ar' fi potutu indupleca pe poporenii sei la ridicarea casseloru parochiale, si vedi dle, elu prin sirguintia, zelulu si svad'a sa a redicatu acumu de curundu scóla in aceeasi parochia, dotarea ei cu 200 fl. v. a. Vedi „Fóia scolastica“ Nr. 2 din a. c., care tóte, d. meu, unu popa betivu desiuchiatu nu le póte face, ca-ci pe unulu cá acela nu-lu asculta poporulu.

Pre unu preutu betivu si desiuchiatu nu-lu chiama la familiele cele mai alese, cá se tiena contiuni funebrale.

Unu preutu betivu si desiuchiatu, nu si-ar' poté cresce fii in gimnasiulu dela Clusiu, ca-ci de nu erá elu unu economu bunu si diligentu cu una portiune canonica de 5 jugere, pucinu ar' fi potutu inaintá.

Dta d. corespondinte din patima, ce se vede ca o ai facia cu acelu preutu, faci cá cel'a, care, dupa ce vede pe unu omu legatu de mani si picióre, se apuca si-lu bate, séu dupa cumu -mi aducu aminte de unu omu din Lupsia, care intr'unu atacu in 1849 dise catra unu motiu: pusca-lu, ca apoi -lu omoru eu cu lancea. — Dta dici, ca preutulu Iosifu Balinth in Sambata de Pasci 1875 a beutu tóta nóptea in Turd'a si s'a dusu beatu la biserica, acuma te intrebu, pentru ce nu l'ai aretatu atunci mariloru sei? séu se-lu fi datu atunci la publicitate, éra nu acuma, candu nu se póte apara in contra atàcului dtale.

Mai incolo spui si acea faima, firesce din punctulu de vedere fratiescu, ca cerendu-se din carcere se-si vendia boii si nelasandu-lu, a insultatu pe membrii tribunalului, pentru care l'au pusu in ferre scurte. La acesta 'ti dicu numai atata: Huic fatigio poterat parcere. (Acésta osteniala ti-o poteai paztra), care inca are ceva insemnatate in privinti'a dtale.

Acuma viu la faptulu perpatratu de pop'a Iosifu Balinth cu clisieriulu (fetu, veru alu seu). — Eu credu, ca ori cine s'au cuprinsu cu cunoscerea eventualitatiloru nefericite, ce se intempla in lume, afla, ca de multe ori ómeni cu scientie mari, si in ranguri inalte din o intristare séu alta devinu in deliriu séu asiá numitulu raptulu fantasiei pe unu momentu, si atuncia órca se sinucidu pe sene séu pe altulu, care ei vine inainte, ce s'a intemplatu si cu nefericitulu popa Iosifu Balinth, inse despre casuri de aceste nu numai legile civile, dér' si cei mai celebri canonisti bisericesci s'au ingrigitu intru mitigarea si aleviarea sortiloru. Avemu exemple nenumerate, cumu-ca unulu séu altu sinucidenduse din caus'a delirului séu a unui raptus, prelatii bisericesci au lasatu a se inmormenta dupa tóte ceremoniele eclesiastice, pentru-ca la prunci si la deliri nu li se póte imputa pecatulu.

Ce se tiene de acea lectiune a corespondintelui cu protopopii cei somnorosi, ca e dauna, cumu ca protopopii se denumescu pe viétia, se vede, ca dupa parerea domniei sale ar' debui se'i denuméscа numai pe unu anu, cá pe judele satului, pe candu si notarii comunali se alegu pe viétia, inse credu, ca in acésta privintia prelatii bisericesci si consistoriele nu voru cere inviatiune dela d. corespondinte din Turd'a, séu de suptu muntele Petridului.

In fine numai atata amu de a dice dlui corespondinte, cá se rumege bine cuvintele strabunului nostru poetu, care dice: Mitius est digitum mento suponere lento, quam liquidis oris innatantem submergere. Apoi s. Scriptura: Celu ce va fi intre voi nevinovatu se iè pétr'a si se dè intr'ensulu. Amu disu.

Meditatiuni

asupra sarcineloru — salarieloru — a unei lege de pensiune — si a conferintieloru invetiatoresci.

(Urmare.)

II. Dupa ce aretaiu prea pe scurtu, potu dice numai a nouedieci si nou'a parte din greutatile invetiatoriloru trecu acumu la

B. Salarie.

Art. 38 din 1868 §. 142 scolariu dice: „Salariulu invetiatorescu, conformu relatiuniloru locali 'lu stabilesce scaunulu scolasticu pe langa aprobarea consiliului scolasticu comitatense. Inse afora de locuintia onesta si unu patrariu jugeru de gradina, salariulu invetiatorescu nu póte fi mai pucinu, decatu:

a) A invetiatoriului ordinariu din scól'a poporala elementare 300 fl. v. a.

b) A invetiatoriului adjunctu din scól'a poporala elementare 200 fl. v. a.

c) A invetiatoriului din scól'a poporala superióra 550 fl. v. a.

d) A invetiatoriului adjunctu din scól'a poporala superióra 250 fl. v. a.

e) A invetiatoriului scólei civile in cetati mai mari 800 fl., in locuri mai mici 700 fl. v. a.

f) A invetiatoriului adjunctu din scól'a civila in orasie mai mari 400 fl. v. a., in locuri mai mici 350 fl. v. a.“

Of! ce frumóse si bune!! fórte bune si frumóse salaria — pe charthia da! nu cumva sunt pré mari? nu cumva se ne deochiamu cu ele! si aceste inca numai pe chartia? d'apoi in punga? In punga: fóme, sete, golatate, detoria, saracia, necasuri, suferintie, dispretiu, calumnii, injuraturi, blasteme, amenintiari, amaratiuni, chinuri etc. etc. de aceste e plina nu numai pung'a, dér' chiaru si straiti'a si més'a, ba inca chiaru si sufletulu si anim'a invetiatoriului conscientiosu; éca paralele invetiatoriului! éca plat'a! recunoscìinti'a si remuneratiunea! éca meliorarea sortii! plat'a cruntelоru ostenele si sudori ale invetiatoriloru! e bine! apoi astfeliu? — Salariulu celu mai bunu alu invetiatoriloru celoru mai bine platiti, de abea se urca dela 300—400 fl. v. a. ei dér' pe unde? si cate sunt de acestea? in pré rare locuri si pré pucini, o particica mai sunt platiti cu cate 150—250 fl. v. a.; éra partea cea mai mare, maioritatea absoluta, mass'a invetiatoriloru, sunt catu se póte de reu platiti: mai reu decatu boarii si pastorii oiloru, ba chiaru si decatu celu din urma dileriu; scurtu: mai reu decatu toti servitorii. Ce suntu 100 fl., déra 70 fl., déra 50 fl. etc. pentru unu invetiatoriu pe unu anu? Apoi si aceia cumu ii capata? Pentru acesti bani silesce-te si propune o multime de obiecte, stai in 8—9 luni de deminéti'a pana séra in scóla; silesce-te, progressédia! dà esamene etc. etc. Din acesti bani sustineti cas'a si famili'a, lucrati biat'a mosióra — déca ai! — platesce unui lucratoriu cate 50—60 cruceri pe o di pe langa mancare etc. (pe candu bietulu invetiatoriu deabea capata 20—25, 30 multu 40 cr. pe o di) din acesti bani platesce birulu celu mare — darea cea grea, prenumera diarie, procurédia-ti carti de specialitati diferite si citesce, ca fora de cetire, unu invetiatoriu nu platesce una cépa degerata si o zala ruginita!! fora de cetire invetiatoriulu nu e „nici caldu nici rece“ ci cumu e mai reu; apoi astfelu mai bine se nu fia de locu!?!

Acumu judece ori-ce omu cu minte sanetósa, óre este vre-o potintia, de a mai poté báremu vegetá unu invetiatoriu astadi in lume? Nu! nu! e imposibilu! elu trebue se peara, trebue se se ruinedie, trebue se se nimicésca, éra sangele lui va strigá: resplatire! si se va resplati — amaru! Cati dignitari, amploiati si servitori ai statului, ai patriei, bisericei si natiunei nóstre, toti sugu — toti au de unde se sustiené; statulu, patri'a, biseric'a si natiunea, toturoru le impartasiesce, pe toti ii multiumesce, numai, candu e vorba de invetiatori, n'are de unde dá.

Bietulu invetiatoriu indesiertu cere meliorarea salariului, ca nimeni vré se-lu audia si se-lu cunósca, ci 'lu respinge simplu, sub cuventu, ca: „comun'a n'are bani, cá si scól'a insa-si e lipsita, ca in lad'a comunei nu suntu bani, ca ómenii nu potu si nu au de unde mai plati!“ etc. etc. Intr' adeveru tare timpitu ar' trebui se fia unulu cá acel'a la creeri, care nu vede si nu cunósce greutatile cele fórte mari ale dileloru de astadi!! — dér' apoi si acela este unu lucru necuprinsu de mintea omenésca; ca toti, cari nici pe departe nu facu statului, patriei, bisericei si natiunei asia mare servitiu cá invetiatorii, totu-si suntu cu multe parti mai bine platiti decatu bietii invetiatori. Va se dica: scól'a, comun'a, biseric'a, poporulu, natiunea, statulu, patri'a, etc. de toti se lasa supta si mulsa, toturoru le dà, pre toti ii póte multiumi dupa impregiurari, numai pe invetiatori nu e in stare ai multiumi, numai pe ei ii musca, numai loru le dà cu piciorulu, sarcinele li se punu cu man'a, éra plat'a li se da cu piciorulu.

Toti amploiatii, toti diregatorii etc. etc. au de unde suge numai invetiatorii nu! toti — punendu rigorόse trecu, se ducu, inaintédia, progressédia, se ridica de pe o trépta pe alt'a atatu cu officiulu si greutatile catu si cu salarisarea — diurnulu — totu-deodata dupa meritu; dér' bietulu invetiatoriu la cate esamene rigorόse nu este supusu? In totu anulu trebue se depuna unu rigorosu, ba si dóue, inse nu numai singuru, acest'a ar' fi pré usioru, ci cu dieci si pentru dieci de individi fragedi; si totusi nu i se mai deschide nici o cariera, nu se promovédia, ba nici se remunerédia, ci remane totu asia si acel'a, cá si mai inainte; elu nu lucra pentru sine, ci pentru altii, pe carii nu ii dóre capulu de invetiatoriu si scóla. Aici -mi aducu aminte de cuvintele unui mare barbatu, care in anii trecuti dise: "Se luamu bine in consideratiune, cá unui professoriu, avendu elu chiaru si diploma de doctoru in filosofia, nu pré ei sunt deschise asia numite „carriere“ si midiulóce de ameliorarea starei sale materiale, precumu le sunt deschise individiloru dela alte specialitati, aplicati in alte ramuri ale vietiei si inalte deregatorii. Ori ce professoru, lucra, ostenesce, muncesce nu spre a si inmulti capitalulu seu materiale, ci numai pentru alu altor'a, a caror'a minte o descépta, o deprinde si o pune la cale.“ — „Mens agitat molem.“ G. Baritiu.*)

Nu, nu li se deschide invetiatoriloru nici o carriera „camai este vreme!“ nu li se pótu meliorá salariale si sórtea, pentru-ca „mai este vreme!“ (Va urmá.)

Noutati diverse.

— Tunuri Uchatius au venitu si in Brasiovu 3 baterie cu calibru de 9 centimetre si se afla in casarm'a militare din Brasiovu-vechiu, elegantu adjustate.

— **„Societatea geografica romana“** Din Bucuresci, in fruntea careia se afla Mari'a sa domnitoriulu, este convocata de catra dlu vice-presiedinte A. A. Cantacuzino si G. I. Lahovari, secretariu generalu, la adunare generale pe 13/25 Marte si dilele urmatórie in sal'a de deliberare a senatului, la 8 óre sér'a. Program'a lucrariloru acestei adunari

---

*) Vedi „Gaz. Trans.“ Nr. 16 din 1871.

fiindu de mare insemnetate pentru acésta societate, deorace intre altele are de a se votá bugetulu anului 1877 si a se preinnoí consiliulu de administratiune si biroulu societatii, se spera ca toti domnii membri voru grabí a partecipá.

— (Mortu despoiatu.) In nóptea de 9 spre 10 a lunei curente unu nobilu unguru cu numele Gáspár din Muresiu — Santgeorgiu, insocitu de unu preotu cath. degradatu si de unu juvelariu vagabundu, s'au dusu la cript'a contiloru Haller la Santu-Paulu, si stricandu usi'a au intratu in cripta se spoliedie pe morti in sperantia, ca voru aflá multe pretióse. Curtenii inse, vediendu lumin'a lampei, cu furci de ferru si cu pusce armati au alergatu a se convinge despre fenomenulu neindatenatu. Juvalierulu si preotulu, audiendu larm'a, au luat'o la sanetós'a, déra Gáspár, care tocmai erá ocupatu cu desgolirea contelui Haller, pe care numai de unu anu 'lu adusera mortu dela Vien'a si-lu astrucare in cript'a familiara, deodata fu surprinsu de intrebarea: Cine e aici? (Ki van itt?) la care dinsulu respunse cu multu coragiu ungurescu: „mi vagyunk, a holtaknak lelkei, kik feltámadtunk“ (Suntemu noi sufletele mortiloru, cari amu reinviatu!) — Elu cugetase, ca curtenii se voru spariá si voru fugi, déra s'a insielatu, ca-ci acestia au intielesu indata ce felu de suflete sunt, si descindiendu in cripta, au prinsu pe nobilulu Gáspár, care fù apoi tramisu la Sant-Martinu in inchisore. Acésta singura fapta illustrédia in de ajunsu caracterulu ungurului, care, dupa-ce si-a mancatu mostenirea dela parinti, adunata firesce si aceea cu sudori romanesci, apoi se apuca se despóia cadavrele mortiloru, precandu romanulu ajunsu la lipsa lucra pana nu mai scie alu cui este Orribila crima! Triste semne ale tempului! Nu e destulu, ca bandele de hoti cutreera tiér'a, spoliédia si despóia pe cei viui, ca defraudarile si ucciderile sunt la ordinea dilei, mai trebuie se vedemu inca si aceea, ca omulu nice mortu in mormentu nu e siguru de jafuire si despoiare.

— (Scandalu in sal'a judecatoriei.) Din Eperiesiu publica „Ellenór“, ca la una pertractare finale in contra unui bancrotatu, care inse totu jocá pe galantomulu, advocatulu Russinko apasà acésta impregiurare acusandu pe cridariu, ca nici 25—40 la suta nu se afla spre a multiumí pe creditori si elu totu jóca pe marele. Advocatu Joob ginerele creditariului Waniek, retragunduse judecatorii in altá odaia, intre injuraturi dede o lovitura advocatului Russinko, care indata cu graiu viu face aratare si pêresce pe adv. Joob la procurorulu de statu. Esta inse pretende acusa in scrisu, cu tóte, ca cele intemplate inaintea judecatii se potu indata constata prin judecata si cercetarea scandalului inca curge.

— (Furi rabiati.) Unui omu din Columu i se furara 4 rimatori, pe cari furii ii dusera la Sibiiu si ii vendura acolo unui ospetariu cu 18 fl., éra esta vendù din ei 3 in Hamersdorf la unu privatu. Pagubasiulu dede de urm'a furiloru si ii arata judecatii, ceea ce inversiunà pe furi intru atata, incatu ei sfarmara betului omu man'a drépta.

— (Museu Copernicanu.) Unu emissu alu regimului Italiei catra rectoratulu univerlitatii, provóca pe acesta, cá spre onórea memoriei marelui austronomu si mathematicu Copernicus, care pe la an. 1500 cá professoru alu universitatii predá mathematic'a, se cumpere ori ce manuscrise si obiecte, care provinu dela marele barbatu séu cari se referescu la elu, pe spesele statului, din cari se va face in bibliothec'a universitatii unu museu Copernicanu, multu pretiuitu, dovedindu lumei ca Itali'a e multiumitória barbatului, care au inzestrat'o cu tesaurulu sciintiei sale.

— (Bibliografia.) „Columna lui Traianu“, revista mensuala pentru istoria, linguistica si literatur'a poporana (abonamentu anualu 20 l. n. Bucuresci, strad'a Romana 17), cuprinde in numerulu seu pe Februariu urmatórele materie:

1. G. L. Frollo: Consideratiuni generale asupr'a literatureloru neo-latine.

2. G. D. Teodorescu: Cateva proverbe romane in comparatiune cu cele greco-latine.

3. B. P. Hasdeu: Istori'a archeologiei de A. I. Odobescu. (Critica.)

4. D. A. Sturdza: O incercare de ortografia latino-romana rationata de Domniti'a Ilinca nepot'a lui Mihaiu Vitézulu. (Comunicatiune cu facsimile.)

5. B. P. Hasdeu: Alexandri — linguistu. I. Romanulu Vergura. — Albanesulu vareza.

6. P. Georgescu: Cronic'a lui Cesariu Daponte, tradusa din grecesce.

7. Congressulu Orientalistiloru la Florenti'a. (Notiti'a.)“

Congressulu orientalistiloru se va intruni in Septembre 1878 in Florenti'a, unde cá delegatu pentru Romani'a fù alesu genialulu nostru barbatu d. Hasdeu, care si primí epistola dela biuroulu congressului adressata in acésta privintia. Vedi mai pe largu in revist'a „Col. lui Traianu“, din care se afla colectiune completa pe anii 1870—74, cate cu 30 lei noi pe fiacare anu.

— A mai esitu de suptu pressa opulu d. B. P. Hasdeu: **Istori'a critica** a romaniloru tom. I. in editiunea 2-a fórte adausa, la 40 cole de tipariu. Depositu la auctorulu totu strat'a romana Nr. 17, exemplariulu cu 24 lei noi.

— A esitu de sub tipariu brosiur'a ultima din istori'a revelatiunei divine. Tom. II. Se afla in Clusiu la auctoriulu subscrisu. — Pretiulu 50 cr. m. a. —

Totu opulu statatoriu din 2 tomuri séu 9 brosiure costa 4 fl. 50 cr. Se mai afla pucine exemplaria. Gavrilu Popu, protopopu.

La **Taborsky si Parsch** in Budapesta a mai aparutu:

„Was will die einsame Thräne“, pentru voce de tenoru, cu acompaniare de pianu, de Iosifu Roch. Pretiulu 50 cr.

„Der kleine Postillion“, marsiu pentru pianu de Filippu Fahrbach jun., pretiulu 60 cr. — „Murmelnde Quelle“, polca mazaru pentru pianu de Filippu Fahrbach jr. 50 cr.

„Népszinházidalok“ 32 kedvelt magyar népdal, pentru voce si acompaniare de Tisza Aladár, in dóue caiete cu cate 2 fl. unulu, complete 3 fl.

„Ne meny el... Budapesti kis barna“ pentru pianu de Szentirmay Elemér, 60 cr.

„Aus freier Hand“, polca francaise de Filippu Fahrbach jun., 50 cr.

Mai nou.

O scire din Londonu dela 22 Marte dice, cá cabinetulu anglesu nu póte se ascepte modificatiuni tacute de Russi'a la testulu proiocolului, pana ce acést'a nu va assecurá pe Angli'a, ca indata dupa subscrierea protocolului are se-si demobilisedie armat'a. — Ignatieff s'a intorsu la Parisu.

— Armistitiulu intre Turci'a si Muntenegru s'a prelongitu pana la 12 Aprile inclusive.

Pretiurile piacei

in 23 Martiu 1877.

Mesura	Speciea fructeloru		Pretiulu fl.	Pretiulu cr.
Hectolitre	Granu	fruntea	10	—
		midiulociu	9	30
		de diosu	8	80
	Mestecatu		7	75
	Secara	fromósa	6	20
		de midiulocu	6	10
	Ordiulu	frumosu	4	60
		de midiulocu	4	40
	Ovesulu	frumosu	2	80
		de midiulocu	2	70
	Porumbulu		4	50
	Meiu		4	30
	Hrisca		—	—
	Mazerea		6	—
	Lintea		—	—
	Faseolea		5	—
	Sementia de inu		15	—
	Cartofi		2	10
1 Chilo	Carne de vita		—	36
	„ de rimatoriu		—	44
	„ de berbece		—	—
100 Chilo	Seu de vita prospetu		36	—
	„ „ „ topitu		—	—

Cursurile

la bursa in 23 Martiu 1877 stá asia:

Galbini imperatesci	5	fl.	80	cr v. a.
Napoleoni	9	„	78	„ „
Augsburg	108	„	90	„ „
Londonu	122	„	65	„ „
Imprumutulu nationalu	68	„	25	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	64	„	10	„ „
Obligatiunile rurale ungare	77	„	90	„ „
„ „ temesiane	74	„	50	„ „
„ „ transilvane	72	„	75	„ „
„ „ croato-slav.	—	„	—	„ „
Actiunile bancei	822	„	—	„ „
„ creditului	153	„	40	„ „

Redactoru respundietoriu si Editoru

IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.